

Tiltaksstrategiplan for tilskudd til nærings- og miljøtiltak i landbruket 2023 – 2025

Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL), drenering, tilskudd til tiltak i beiteområder og nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)

INNHOLD	
1 Bakgrunn	1
1.1 Lokal forankring	1
1.2 Prioriterte områder i Skien og Porsgrunn	1
Skien:	1
Porsgrunn:	2
1.3 Generelle nasjonale prioriteringer og presiseringer	2
Formålet med spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL)	2
Formålet med tilskudd til drenering av jordbruksjord	2
Formålet med tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)	2
1.4 Viktige grunnlagsdokumenter/informasjonsbaser	2
2 SMIL-ordningen	2
2.1 Hva kan støttes?	3
2.2 Lokale prioriteringer innen SMIL ordninga	3
3 Områdetiltak - planlegging og tilretteleggingsprosjekter	4
4 Kulturlandskapstiltak	4
4.1 Bevare og fremme biologisk mangfold og kulturmark	4
4.2 Bevaring av kulturminner og kulturmiljøer	5
4.3 Fremme tilgjengelighet og opplevelseskvalitet	5
4.4 Ta vare på verneverdige bygninger	5
5 Forurensingstiltak	6
5.1 Avrenning til vann	6
5.2 Omlegging fra åpen åker til ekstensiv planteproduksjon	6
5.3 Særskilte bygningsmessige miljøtiltak	7
5.4 Plantervernmidler	7
6 Retningslinjer for SMIL søknader	7
6.1 Kommunal saksbehandling SMIL	7
7 Drenering	7
8 Tilskudd til tiltak i beiteområder - utmark	8
9 Tilskuddsordninger til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)	8
9.1 Tilskudd til skogkultur	8
9.2 Tilskudd til miljøtiltak i skog	9
9.3 Tilskudd til andre tiltak i skogbruket	9
9.4 Tilskudd til bygging og ombygging av skogsveier	9

9.5 Tilskudd til drift med taubane, hest o.a.	10
10 Søknader og søknadsfrister NMSK	10
10.1 Kommunal saksbehandling NMSK	10
11 Klagerett	11

1 Bakgrunn

Grenland landbrukskontor skal utarbeide en Strategiplan for tilskudd til nærings- og miljøtiltak i landbruket. Planen tar utgangspunkt i Landbruksplan for Skien og Porsgrunn kommuner 2016 -2025, Landbruksplan for Siljan 2022-2025, forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL), forskrift om tilskudd til drenering av jordbruksjord og forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK).

1.1 Lokal forankring

Formålet med lokale retningslinjer er å få best mulig målretting av ordningene på bakgrunn av de lokale behovene og de miljømessige utfordringene. Tilskuddsmidlene skal prioriteres utfra lokale retningslinjer og skal gjenspeile prioriteringer i regionalt miljøprogram (2023-2025). Kommunen skal vurdere hver enkel søknad opp mot prioriteringslista og dette skal fremkomme i vedtaksbrevet. Tiltaksstrategien skal sendes på høring til alle de lokale bondelaga.

Ny arealdel i kommuneplanen er på høring, som skal være ferdig i 2023.

1.2 Prioriterte områder i Skien og Porsgrunn

Skien:

Per i dag er det 15 områder med verdifullt kulturlandskap i Skien. Disse er knyttet til gjeldende arealdel i kommuneplanen og føres videre i den nye landbruksplanen. Også Miljøverndirektoratets naturbase kategoriserer kulturlandskap som nasjonalt, regionalt eller lokalt viktige. Nasjonalt viktig kulturlandskap i Skien er Gjerpensdalen og Luksefjell.

I Skien er Gjerpensdalen og Luksefjell spesielt prioritert fordi dette området representerer et unikt kulturlandskap i nasjonal sammenheng. Et åpent, storskala jordbrukslandskap, spekket med kulturminner og kulturlandskapselementer som vegetasjonsbelter, treklynger, skogholt, bekkedar, gårdsanlegg og gårdsveier. Her ligger Børsesjø naturreservat, med særegen og verdifull fuglefauna. Fra Børsesjø renner elva Leirkup gjennom Gjerpensdalen. Jordbruk har vært drevet her siden bronsealder.

Øst for Gjerpensdalen finnes et småskala beitelandskap med setre, rester etter gammel drift og svært artsrike beitearealer. Dette er Plassen-Hørta-Akselåsen og Åsterød som på grunn av sine spesielt store biologiske og genetiske verdier ble valgt som områder til Arvesølvprosjektet og fikk utarbeidet detaljert skjøtselsplan. Til disse områdene grenser like verdifulle Gaupåsen-Løbergseter-Rustanområdet.

Luksefjell er et enhetlig område med svært verdifullt kulturlandskap og historie. Fjelldalen-Kleiva-Høgli er spennende småskala beitelandskap med flere verdifulle arter som er knyttet til eng som blir slått og beitet. Fossum-Mæla et sårbart område med mange fine gårdsanlegg, alleer og storskala jordbruk. Områdene på begge sider av Falkumelva har særlig stor verdi og kan bli viktige for bynært rekreasjon ved innpassing av stier.

Porsgrunn:

I Porsgrunn er det 21 områder med verdifullt kulturlandskap. Spesielt viktige er Vallermyrene, Bjørkedalen, Oklungen, Marka, Håøya, Auen, Sandøya, Versvika, Berg og Lerstang, samt kalkfjellområdene på Eidangerhalvøya.

1.3 Generelle nasjonale prioriteringer og presiseringer

Formålet med spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL) er å ivareta natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap, samt redusere forurensing fra jordbruket, ut over det som blir forventet gjennom vanlig jordbruksdrift. Et viktig mål med ordningen er å få til en mer målretta innsats med utgangspunkt i lokale behov, utfordringer og målsettinger.

Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i landbruket, § 1, 2 og 3 angir mål og avgrensinger for bruken av virkemidlene. Innenfor disse rammene kan kommunen foreta prioriteringer.

Formålet med tilskudd til drenering av jordbruksjord er å øke kvaliteten på tidligere grøftet og planert jordbruksjord ved å gi tilskudd for å øke den potensielle jordbruksproduksjonen, samtidig som faren for erosjon og avrenningen av næringsstoffer til vassdrag reduseres.

Forskrift om tilskudd til drenering av jordbruksjord, § 6 angir mål og avgrensinger for bruken av virkemidlene. Innenfor disse rammene kan kommunen foreta prioriteringer.

Formålet med tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK) er at det ut fra regionale og lokale prioriteringer blir stimulert til økt verdiskaping i skogbruket, samtidig som miljøverdier knyttet til biologisk mangfold, landskap, friluftsliv og kulturminner blir ivaretatt og videreutviklet.

Kommunene kan gjennom sin forvaltning av NMSK-midlene være en aktiv bidragsyter i arbeidet mot klimaendringer. Derfor er det viktig at kommunene fokuserer på foryngelsesplikten som et ledd i å bygge opp langsiktige skogressurser som binder CO₂.

NMSK-ordningen er nærmere omtalt lenger bak i dette dokumentet.

1.4 Viktige grunnlagsdokumenter/informasjonsbaser

Det er flere viktige dokumenter som legges til grunn ved prioritering av midler i SMIL- og NMSK-ordningene:

- Regionalt miljøprogram i jordbruket, Vestfold og Telemark 2023-2025
- Regional vannforvaltningsplan og handlingsprogram 2022-2027
- Handlingsplan for fremmede arter
- Handlingsplan for pollinerende insekter
- Landbruksplan for Skien og Porsgrunn 2016 – 2025
- Gjeldende kommuneplans arealdel for Skien og Porsgrunn kommune
- Naturbase
- AR5
- Kulturminnekart, Askeladden
- Artsdatabanken
- Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket
- Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket
- Forskrift om regionale miljøtiltak i jordbruket, Vestfold og Telemark
- Forskrift om tilskudd til tiltak i beiteområder
- Forskrift om tilskudd til drenering av jordbruksjord

2 SMIL-ordningen

Stadig større arealer påvirkes av faktorer som utbygging og endrede rammevilkår i landbruket, og flere områder står i fare for å gro igjen. Det er derfor en utfordring å ivareta og utvikle kulturlandskapets verdier knyttet til biologisk mangfold, opplevelse og kulturarv. Det er også en utfordring å se disse verdiene i sammenheng, som en del av et helhetlig og mangfoldig landskap. Det kan innvilges tilskudd til gjennomføring av tiltak som bidrar til å redusere forurensing, eller risiko for forurensing, fra jordbruket.

Formålet med ordningene skal:

- hindre gjengroing
- bevare og fremme biologisk mangfold
- ivareta kulturminner, kulturmiljøer og verneverdige bygninger
- forenkle adkomst til viktige kulturlandskapsområder/utmark
- ivareta kulturlandskapet som ressurs for næringsutvikling, helse og trivsel
- sikre godt vannmiljø i vannforekomster påvirket av jordbruket
- redusere utslipp av næringsstoffer
- redusere klimagasser
- redusere helse- og miljørisikoen ved bruk av sprøytemidler

2.1 Hva kan støttes?

Det kan søkes om og gis støtte til en rekke ulike tiltak.

- Tilskudd til planleggings- og tilretteleggingsprosjekter
- Tilskudd til tiltak som ivaretar biologisk mangfold og gammel kulturmark
- Tilskudd til å ta vare på trua natur, utvalgte naturtyper og prioriterte arter
- Tilskudd til pollinatorvennlige tiltak
- Tilskudd til fjerning av fremmede skadelige arter
- Tilskudd til tiltak som tilrettelegger for større tilgjengelighet og opplevelser i kulturlandskapet.
- Tilskudd til tiltak som ivaretar kulturminner og kulturmiljøer, inkludert verneverdige bygninger gjennom skjøtsel, vedlikehold og istandsetting, samt steingjerder/skigarder og lignende.
- Tilskudd til utbedring og supplering av hydrotekniske anlegg og gjenåpning av bekkelukninger m.m.
- Tilskudd til erosjonssikring av elve- og bekkekanter og flomdempende tiltak m.m.
- Tilskudd til fangdammer og andre økologiske rensiltak
- Tilskudd til miljøplantinger
- Tilskudd til omlegging fra drift med åpen åker til mer miljøvennlig og ekstensiv planteproduksjon på spesielt erosjonsutsatte arealer
- Tilskudd til særskilte bygningsmessige miljøtiltak i eller i tilknytning til eksisterende driftsbygninger eller driftsopplegg, som tiltak mot avrenning fra veksthusanlegg

- Tilskudd til dekke på eksisterende gjødsellager
- Tilskudd til rensetiltak for å redusere tap av plantevernmidler

2.2 Lokale prioriteringer innen SMIL ordninga

Tiltak som bidrar til god miljøeffekt, skal prioriteres. Tilskudd skal også prioriteres på områder med større miljøutfordringer innen forurensing, kulturlandskap og biologisk mangfold.

Høyt prioritert

- Områdetiltak – planlegging og tilretteleggingsprosjekter
- Hydrotekniske tiltak som fangdammer, reparasjon av overvannsanlegg, gjenåpning av bekkelukkinger og erosjonssikring
- Vedlikehold av fangdammer og renseparker
- Tiltak som opprettholder og øker bruken av gammel kulturmark
- Tiltak som ivaretar biologisk mangfold
- Dekke over eksisterende gjødsellager

Middels prioritert

- Istandsetting av verneverdige bygninger i relasjon til landbruk
- Miljøplantinger; planting av kantvegetasjon langs bekker og elver
- Etablering av pollinerende områder utenfor fulldyrka arealer

Lav prioritert

- Omlegging fra åpen åker til mer ekstensiv planteproduksjon
- Tilrettelegge for større tilgjengelighet og opplevelser i jordbrukslandskapet
- Tiltak mot avrenning fra veksthus
- Rensetiltak for å redusere tap av plantevernmidler

Det blir ikke prioritert skjøtsel av kantvegetasjon langs vassdrag og bekkerensk i denne planperioden. Det gis heller ikke midler til elektronisk gjerdeutstyr fra SMIL-ordningen. Den kan heller søkes fra tilskudd til beiteområder i utmark.

3 Områdetiltak - planlegging og tilretteleggingsprosjekter

Det kan innvilges tilskudd til prosjekter som leder fram til planer for konkrete tiltak som ivaretar natur- og kulturminneverdiene i kulturlandskapet. Det kan også innvilges tilskudd til gjennomføring av planleggingstiltak for et større område, som bidrar til å hindre eller redusere forurensing eller risikoen for forurensing fra jordbruket.

4 Kulturlandskapstiltak

Området omfatter tiltak som gjennom skjøtsel, vedlikehold og istandsetting ivaretar natur- og kulturminneverdiene i landskapet.

Ordningen omfatter

- ta vare og skjømte biologisk verdifulle arealer i jordbruket
- bevare og fremme biologisk mangfold, her også truede arter
- istandsette gammel kulturmark

- ta vare og forbedre tilstand av kulturminner og kulturmiljøer i jordbruket
- bedre allmenhetens tilgang til jordbrukslandskap
- ta vare på verneverdige bygninger

(Ordninger omfatter ikke etablering av beite på arealer som er definert som skog og utmark.)

4.1 Bevare og fremme biologisk mangfold og kulturmark

Det kan søkes på tiltak for å ta vare på gammel kulturmark og biologisk mangfold knyttet til gammel kulturmark. Arealene skal holdes i hevd og driftsformer videreføres. Gammel kulturmark defineres som areal med vegetasjon som er utformet ved slått og beiting eller andre driftsformer gjennom en lang periode. Kulturmark kjennetegnes med spor etter gamle driftsmåter, som rydningsrøyser, styvingstrær, og kulturminner som gravhauger, hustufter. Arealene er ikke preget av moderne jordarbeiding, men dominert av gra- og urtevegetasjon, uten bruk av kunstgjødsel. Objekter som kommer inn under gammel kulturmark kan være naturbeitemark, gamle beitemarker m.m.

Objekter som kommer inn under tema biologisk mangfold er for eksempel utvalgte naturtyper og trua arter, som hule eiker, slåttmark, slåttmyr, strandeng, damanlegg, bekk og bekkefar, våtmarksområde. Tiltakene som ivaretar planter og dyr i kulturlandskapet og bidrar til bevaring av deres leveområder og spredningsveier.

Aktiv beitebruk er etter vår vurdering det viktigste tiltaket vi har for å unngå gjengroing og fremme biologisk mangfold. Tiltak som fremmer beiting på gammel kulturmark, vil bli høyt prioritert. Det kan søkes om støtte til oppsetting av gjerder, rydding og skjøtsel, som vil utgjøre en merkostnad eller merarbeid i forhold til det en kan regne med ved vanlig landbruksdrift.

Spesielt høyt prioriteres områder som er lokalt og nasjonalt viktige kulturlandskapsområder. Det vil også legges vekt på om området tiltaket ligger i er viktig for friluftslivet. Tiltak i områder som er godt synlige fra vei, har mye ferdsel eller som er nært til bosetting vil bli prioritert. Hvis det er nok, midler tilgjengelig kan også andre områder få innvilget søknad om SMIL-midler.

Gjennom aktiv skjøtsel av kulturlandskapet og tilrettelegging for pollinatorer i jordbruket, kan vi bidra til å sikre leveområdene for pollinerende insekter. Levedyktige bestander av villbier og andre pollinerende insekter har stor betydning for naturmangfold. SMIL midler kan ikke innvilges til etablering av pollinerende soner på fulldyrka mark. Tilskudd til etablering av sonene på fulldyrka mark er ivare tatt i RMP (Regionalt miljøprogram) med årlig sats. Derimot SMIL midler kan gis til restaurering/istandsetting av arealer tilgrenset dyrka mark til pollinatorvennlige områder.

Fjerning av fremmede arter i jordbrukets kulturlandskap er tiltak som gir påvirkning på biologisk mangfold. Midler gis til større områdetiltak som omfatter hele strekninger med fremmede arter.

Ta vare på seterområder med gammel kulturmark er også en del av ordninga.

4.2 Bevaring av kulturminner og kulturmiljøer

Det kan søkes på tiltak som skal bidra til skjøtsel av vegetasjon på og omkring kulturminner og kulturmiljøer. Tiltak kan være vedlikehold, istandsetting, bevaring og planlagt bruk av kulturminner og kulturmiljøer som er en del av landbrukets kulturlandskap.

Eksempler på kulturminner:

- Mindre bygninger i tilknytning til landbrukseiendommer
- Gravhauger
- Steingjerder
- Gamle stier, veier og bruer
- Jakt-/fiske- og fangstinnretninger, jernvinner, kull-/tjæremiler
- Boplasser, hustuffer, ruiner

4.3 Fremme tilgjengelighet og opplevelseskvalitet

Tiltak som skal bedre muligheten for ferdsel til fots og opplevelse av jordbrukets kulturlandskap gjennom friluftsliv og rekreasjon. Det er et mål å forenkle adkomst til skog, utmark og strandsoner gjennom tilrettelegging.

SMIL-tilskudd kan ikke brukes til etablering av parkeringsplasser.

Tilrettelegging og skjøtsel av kulturminner skal avklares med Vestfold og Telemark fylkeskommune, kulturminneforvaltningen.

Eksempel på tiltak som vil bli prioritert:

- Stier med betydning for allmennheten, sammenhengende sti- og turvegnett i tilknytning til veier og viktige linjedrag i landskapet
- Etablering, utbedring, rydding og vedlikehold av stier og turveier i jordbruksområder
- Gamle, verneverdige eller fredete stier som har stor kulturhistorisk verdi
- Merking av ferdselsårer og utarbeiding av enkel informasjon

Det kreves skjøtelsplan for å sikre vedlikeholdet framover. RMP midler kan søkes årlig til vedlikehold av stier som går gjennom jordbrukslandskap.

4.4 Ta vare på verneverdige bygninger

Tiltak skal bidra til utvendig istandsetting av verneverdige bygninger på landbrukseiendommer. Målet er å bevare helhetlige gårdsmiljø, byggeskikk, materialbruk og håndverkstekninger for ettertiden. Tiltak skal avklares med Vestfold og Telemark fylkeskommune.

Eksempler på tiltak og objekter:

- Bygninger som inngår som viktige element i kulturmiljøer og kulturlandskapet
- Bygninger som er representative for lokal byggeskikk
- Bygninger som har tilknytning til tidligere driftsformer i landbruket
- Utvendig bygningsmessig restaurering
- Freda bygninger er ikke med, men har egne tilskuddsordninger

Vilkår for å få tilskudd ved freda og verneverdige bygninger:

- Mest mulig av bygningens opprinnelige elementer skal bevares, dvs. minst mulig endringer
- Reparasjon framfor hel utskifting
- Bruke tradisjonelle materialer, håndverksteknikker og farger fra bygningens historie
- Det forutsettes at huset beholder sitt særpreg, ev. tilbakeføres til opprinnelig utseende

5 Forurensingstiltak

Dette skal omfatte tiltak som reduserer erosjon og tap av jord, næringsstoffer og plantevernmidler. Det skal også omfatte tiltak som reduserer forurensning til luft. Områder der det er behov for tiltak og har størst effekt på vannmiljø skal prioriteres. Prioriteringen skal sees i sammenheng med nasjonale og regionale miljøprogrammer (RMP) og regionale vannforvaltningsplaner.

Ordningen omfatter følgende tiltak:

- Utbedring av hydrotekniske anlegg
- Gjenåpning bekkelukkinger
- Erosjonssikring i/langs vassdrag
- Vegetasjonssoner/kantsoner langs vassdrag
- Flomdempende tiltak
- Fangdammer og våtmarker - etablering
- Fangdammer og våtmarker - vedlikehold
- Tiltak mot avrenning fra veksthus
- Omlegging på erosjonsutsatte areal
- Miljøplantinger
- Andre tiltak avrenning til vann
- Dekke over utvendig gjødsellager
- Andre tiltak utslipp luft
- Rensetiltak for plantevernmidler – biobed
- Andre tiltak plantevernmidler

5.1 Avrenning til vann

Hensikten med tiltak for utbedring av hydrotekniske anlegg er å redusere avrenning av næringsstoffer som kan forurense vann, redusere tap av sedimenter fra jordbruksareal og redusere erosjon. Avskjæringsgrøfter kan også falle innenfor denne ordningen så lenge den ikke er en del av et større dreneringsarbeid. Erosjonssikring av elve- og bekkekanter, samt flomdempende tiltak omfatter gjerne steinsetting av utsatte partier og etablering av forrøyningsdammer. Hensikten er å bremse vannet og redusere flom og erosjon.

Hensikten med fangdammer, våtmarksområder, rensepartier og vegetasjonssoner for økologisk rensing og beskyttelse er å redusere avrenning av næringsstoffer og plantevernmidler ved å bruke naturen egen selvrensingseffekt. For at denne effekten skal holde seg god, må eldre fangdammer tømmes jevnlig.

Miljøplantinger kan bl.a. gjelde klimaplanting, leplanting og kantvegetasjon. Hensikten med miljøplanting er å bedre miljøet for insekter og dyr, øke trivselen i nærmiljøet, verne bygninger og stabilisere kantsoner langs vassdrag. Beplantingen skal være varig.

5.2 Omlegging fra åpen åker til ekstensiv planteproduksjon på erosjonsutsatte områder

Det kan gis et engangstilskudd på varig omlegging av åpen åkerkultur til planteproduksjon for å bedre beskyttelsen av erosjonsutsatte områder. Det mest aktuelle å bruke området til er beite og grasproduksjon. Det kan også gis tilskudd til bygging av høytørke og lignende.

5.3 Særskilte bygningsmessige miljøtiltak i eller i tilknytning til eksisterende driftsbygninger eller driftsopplegg

Avrenning og utslipp fra veksthus utgjør en forurensningsrisiko. Tiltak for å samle opp avrenningsvann og utslipp kan omfattes SMIL-ordningen. Andre tiltak for å redusere forurensning fra jordbruket kan være å hindre avrenning fra uteplasser/foringsplasser for beitedyr, avrenning fra plansilo og rundballer og dekke over eksisterende gjødsellager.

5.4 Plantervernmidler

Det kan for eksempel gis tilskudd til biobed og lignende. Hensikten er å redusere tap og avrenning av plantervernmidler til miljøet.

6 Retningslinjer for SMIL søknader

Søknad om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket finnes som elektronisk søknadsskjema i Altinn. Man kan også finne søknaden og informasjon om hvordan man fyller den inn på hjemmesiden til Landbruksdirektoratet under menyen; ordninger i jordbruket.

Søknader tas imot og behandles fortløpende, men for søknader ferdigbehandlet inneværende år må den leveres innen 1.november. Søknader som ikke innvilges som følge av begrensninger i tilgjengelige midler tas med til behandling og prioritering ved seinere tildelinger.

6.1 Kommunal saksbehandling SMIL

Kommunen prioriterer søknader etter fastsatte retningslinjer/tiltaksstrategier, og fatter vedtak i SMIL-saker. De søknadene som har størst miljøeffekt vil bli prioritert høyest, sammen med søknader som gjelder områder med biologiske verdier og viktig kulturlandskap.

Vedtak om tilskudd gis med bakgrunn i godkjent kostnadsoverslag og finansieringsplan. Utbetaling av tilskudd skjer i takt med utført arbeid og alltid etter godkjent sluttrapport og sluttregnskap. Landbruksdirektoratets rapportskjema skal brukes og vedlegges både del- og sluttutbetalingen. 25 % av tilskuddet skal holdes tilbake inntil tiltaket er fullført.

Det innhentes uttalelse fra regional kulturminneforvaltning for søknader som gjelder ivaretagelse av kulturminner og kulturmiljøer, og for istandsetting, skjøtsel og vedlikehold av verneverdige bygninger. Ved behov hentes uttalelse fra andre særmyndigheter.

- Høyt prioriterte tiltak som ivaretar biologisk mangfold og områdetiltak kan få opptil 100 % tilskudd.
- Høyt prioriterte tiltak kan få opptil 70 % tilskudd av godkjent kostnadsoverslag.
- Middels prioriterte tiltak kan få opptil 40 % tilskudd.
- Lavere prioriterte tiltak kan få opptil 30 % tilskudd.

Søkere som har aktive SMIL tiltak som ikke er fullført vil prioriteres sist ved tildeling av nye SMIL tilskudd inntil prosjektet er fullført eller avsluttet, med unntak av planleggings- og tilretteleggingsprosjekter eller fellestiltak.

7 Drenering

Nasjonale retningslinjer gir føringer for hvem som kan søke om drenering av jordbruksjord. Alle som har drenerte eller planerte arealer kan søke om drenering. Det kan ikke gis tilskudd til drenering hvis tiltaket medfører skade på annen eiendom, naturmangfold og freda kulturminner. Det kan heller ikke gis tilskudd hvis det er fare for økt flom og vannforurensning.

Nasjonale prioriteringer

“Tiltak der dreneringen både gir økt jordbruksproduksjon og reduserer faren for vannforurensning skal prioriteres”.

Lokale prioriteringer

Hvis kommunen får flere søknader om drenering enn det tilskuddsmidlene dekker skal kommunen prioritere søknader som gir mest økning i matproduksjon og størst reduksjon av erosjon og overflatevann til de mest sårbare vannforekomstene.

Satser

Det gis 2500 kr/daa systematisk drenering og 38 kr løpemeteren usystematisk drenering og grøfting. Alle tiltak er begrenset til 2500 kr/daa. Alle søknader blir behandlet fortløpende frem til 1. november.

8 Tilskudd til tiltak i beiteområder - utmark

Tilskudd til tiltak i beiteområder skal hjelpe til å legge til rette for best mulig utnyttelse av beite og utmark, redusere tap av dyr på utmarksbeite og fremme fellestiltak i beiteområdene.

Tilskuddet kan brukes til investeringer i beitefelt og til planlegging og tilrettelegging av arbeid.

Investeringsmidler kan søkes til: sanke- og skilleanlegg, ferister og bruer, sperregjerder, anlegg/rydding/utbedring av drifteveier, saltsteinautomater, andre målrettede tiltak som radiobjeller eller NoFence, elektronisk gjerde.

Tilskudd er hovedsakelig rettet mot lag og foreninger (beitelag, grunneierlag, radiobjellelag) som er registrert i enhetsregisteret, som driver næringsmessig beitedrift og som iverksetter investeringstiltak og/eller planleggingstiltak- og tilretteleggingsprosjekter i beiteområder. Næringsmessig beitedrift innebærer at dyra går minst 5 uker på utmarksbeite og at mer enn halvparten av medlemmene i lag eller forening har rett til produksjonstilskudd.

Enkeltforetak, som har rett til produksjonstilskudd, kan også søke når det naturgitte og driftsmessige forhold ikke ligger til rette for samarbeid.

Prioriteringer:

- Søknader fra beitelag, før søknader fra enkeltpersoner
- Fellestiltak før enkelttiltak

Første prioritert: Drifteveier, saltsteinautomater, sanke- og skilleanlegg, sperregjerder, ferister og bruer.

Andre prioritert: Elektronisk sperreutstyr, elektronisk overvåkningsutstyr,

Vilkår:

- Maksimalt tilskudd til planleggings- og tilretteleggingsprosjekter er 70 % av godkjent kostnadsoverslag/tilskuddsgrunnlag
- Maksimalt tilskudd til elektronisk overvåkningsutstyr er 70 % av investeringskostnaden for inntil 50 % dekningsgrad i besetningen
- Maksimalt tilskudd til øvrige tiltak er 50 % av godkjent kostnadsoverslag/tilskuddsgrunnlag

Tilskudd gis hovedsakelig til faste installasjoner og annen utstyr knyttet til beitebruk i utmark. Det kan gis tilskudd til elektronisk overvåkningsutstyr til inntil 50% av voksne dyr i hver flokk. Det kan gis tilskudd til elektronisk gjerde – som NoFence. Det må foreligge langtidsleieavtale av beiteområder, på inntil 10 år. Godkjenning og tillatelse av eiere og andre som har rettigheter i det aktuelle beiteområdet, og som kan bli berørt av tiltaket.

9 Tilskuddsordninger til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)

Formålet med tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket er at det ut fra regionale og lokale prioriteringer blir stimulert til økt verdiskaping i skogbruket, samtidig som miljøverdier knyttet til biologisk mangfold, landskap, friluftsliv og kulturminner i skogen blir ivaretatt og videreutviklet.

9.1 Tilskudd til skogkultur

I samsvar med forskrift om tilskudd til nærings og miljøtiltak i skogbruket (NMSK-forskriften) § 4 kan det gis tilskudd for å stimulere til utvikling av kvalitetsskog, herunder:

- Foryngelsestiltak som planting, såing og markberedning
- Ungskogpleie
- Stammekvisting
- Tynning (dekke underskudd)
- Gjødsling
- Grøfting

Statsforvalterens tildeling av tilskuddsmidler til kommunene baseres i stor grad på forventet aktivitet av ungskogpleie i den enkelte kommune. Tilskuddsnivå fastsettes årlig og kan variere i planperioden ut fra forventet aktivitet og årlig tildelte tilskuddsmidler. Kommunene har utarbeidet egne retningslinjer for bruk av tilskudd. For informasjon om prioritering og vilkår for tilskudd, fastsetting av prosentsats for tilskudd, samt andre forhold og forutsetninger, vises det til retningslinjene.

I planperioden fokuseres det på kvalitets- og produksjonsfremmende tiltak. Ungskogpleietiltak som vegetasjonskontroll i foryngelsesfelt og senere avstandsregulering i ungskogen er viktige tiltak for å oppnå tilfredsstillende tetthet, god utnyttelse av produksjonsevnen, samt god framtidig tømmerkvalitet. Ungskogpleie er høyt prioritert for bruk av tilskudd.

Etter forskrift om bærekraftig skogbruk §§ 6-8 er det en lovpålagt plikt å sørge for tilfredsstillende foryngelse etter hogst. Tilskudd til ordinære foryngelsestiltak vil trolig ikke utløse vesentlig økt foryngelsesaktivitet. Kommunale tilskuddsmidler prioriteres derfor ikke til foryngelsestiltak.

Stammekvisting er et kvalitetsfremmende tiltak som utføres i svært liten grad i våre kommuner. Tynning fremmer økt produksjon og kvalitet, men utføres heller ikke i særlig stor grad, samtidig som tømmermarkedet de senere årene har gitt grunnlag for positiv driftsnetto etter tynning. Grøfting og grøfte-rensk i skog motvirker forsumpning og er produksjonsfremmende, men behovet utløses til dels av hogstform og må i en del tilfeller utføres i kombinasjon med oppretting av sporskader. På dette grunnlaget prioriteres ikke tilskudd til de nevnte ordningene i planperioden.

Prioritering av tilskudd til skogkultur i planperioden:

Høyt prioritert

- Tilskudd til ungskogpleie (herunder mekanisk etterarbeid og avstandsregulering)

Ikke prioritert

- Foryngelsestiltak

- Tilskudd til stammekvisting
- Tilskudd til tynning (dekning av underskudd)
- Grøfting og grøfte-rensk
- Gjødsling av skog

Andre tilskuddsordninger for skogkultur:

Det er tilrettelagt for tilskudd til tettere planting som klimatiltak, fra en sentral ordning med egen nasjonal ramme, som gjelder for nyplanting, planting etter markberedning og suppleringsplanting. Tilsvarende er det egen ordning for gjødsling av skog. Tiltakene regnes som klimatiltak og kan gis tilskudd basert på sentralt fastsatte retningslinjer. Kommunene forvalter tilskuddsordningene med hjemmel i NMSK-forskriften, men bevilger ikke tilskudd fra kommunal ramme til ordningene.

9.2 Tilskudd til miljøtiltak i skog

Ivaretagelse av miljøverdier i skog er en lovpålagt plikt etter Lov om skogbruk og Forskrift om bærekraftig skogbruk. I områder der det drives skogbruk kan det gis tilskudd til å ivareta og videreutvikle miljøverdier knyttet til biologisk mangfold, landskap, friluftsliv og kulturminner. Følgende tiltak omfattes av ordningen:

- Dekning av merkostnader/ tap ved gjennomføring av skjøtselstiltak.
- Delvis dekning av tap knyttet til langsiktig bevaring av spesielle miljøverdier.
- Dekning av merkostnader ved skogsdrift for å unngå veibygging i spesielle områder.

Tilskuddsordningen forvaltes av kommunene med hjemmel i NMSK-forskriften, basert på en sentral ordning med egen nasjonal ramme. Kommunene følger derfor de sentralt fastsatte retningslinjene for tilskuddsforvaltning. Med grunnlag i denne ordningen prioriteres ikke de kommunale NMSK-midlene for tilskudd til miljøtiltak i skog. Dersom den nasjonale rammen for øremerkede midler til miljøtiltak bortfaller i planperioden, kan kommunen revurdere prioriteringen av de kommunale NMSK-midlene det enkelte år til også å omfatte miljøtilskudd. Om det blir tilfelle vil tilsvarende tiltak være omfattet av ordningen, med utgangspunkt i tilsvarende retningslinjer som er gjeldende i dag.

9.3 Tilskudd til andre tiltak i skogbruket

Gjelder fellestiltak og prosjekter som bidrar til å utvikle skogbruket i en kommune eller region, og har som mål å øke aktiviteten og ressursutnyttelsen i og fra skogen. Dette kan f.eks. være aksjonsrettede skogkulturprosjekter, fellestiltak for økt avvirking m.m. I foregående planperiode ble det for Skien og Porsgrunn kommuner etablert en faghjelpordning for økt aktivitet innen ungskogpleie, som i stor grad er finansiert av skogbrukets rentemidler. Fornyelse av samarbeidsavtale med aktuell faghjelp vurderes årlig. Dersom det i planperioden er NMSK-midler igjen av skogkultur-potten ved årets slutt kan inntil 50 % av faghjelpkostnaden finansieres av disse midlene.

I planperioden vil det være fokus på bruk av godkjente veiplanleggere i forbindelse med planlegging av nye og ombygging av skogsbilveier. Tilskuddsmidler prioriteres til delvis dekning av plankostnader i forbindelse med veibygging, uavhengig av om veiprojektet blir realisert eller ikke. Bruk av godkjent veiplanlegger gir et direkte økonomisk tilskudd tilsvarende ett dagsverk. Plankostnader utover dette dekkes av skogeier, men kan tas inn i kostnadsgrunnlaget ved søknad om tilskudd til veibygging.

9.4 Tilskudd til bygging og ombygging av skogsveier

Det kan gis tilskudd til veier som er godkjent etter gjeldende forskrift om planlegging og godkjenning av veier til landbruksformål. Statsforvalteren tildeler tilskuddsmidler til kommunen i stor grad basert på vegprosjekter som er planlagt og meldt inn til kommunen året i forveien.

Kommunene har utarbeidet egne retningslinjer for søknader om tilskudd. For informasjon om krav til søknad, prioritering av skogsveier med tilskudd, fastsetting av prosentsats for tilskudd, samt andre forhold og forutsetninger, vises det til retningslinjene.

Prioritering av tilskuddsmidler til skogsveier:

Høy prioritet:

- Bilveier, veiklasse 3+4, uten restriksjoner i teleløsnings- og nedbørsperioder
- Ombygging av bruer

Middels prioritet:

- Bilveier, veiklasse 3+4, med restriksjoner i teleløsnings- og nedbørsperioder
- Avkjøringslommer og punktutbedring

Lav prioritet

- Bilvei, veiklasse 5
- Traktorvei, veiklasse 7+8

Ved prioritering av tilskuddsmidler til skogsveier legges det videre vekt på prosjektets lønnsomhet, andel skogbruksinteresser i veien, samarbeidstiltak som hovedadkomstveier og fellesanlegg. Det kan også prioriteres strekningsvis eller punktvis ombygging (utbedring av flaskehals).

Tilskuddsbeløp beregnes ut fra en fastsatt prosentsats for aktuelt veianlegg. Prosentsats kan variere mellom år ut fra søknadsmengde og tilgjengelige midler. Følgende forhold vektlegges ved fastsetting av størrelsen på prosentsats for tilskuddet: Veiklasse og byggeteknikk, produktivt skogareal og stående kubikkmasse tømmer i veiens dekningsområde, lønnsomhet og samarbeidstiltak.

Følgende tilskuddsnivå brukes som retningsgivende ved fastsetting av tilskuddsprosent:

Tiltak	Prosentsats
Bilveier klasse 3 og 4 – stor trafikkbelastning uten restriksjoner	30 – 50 %
Bilveier med restriksjoner i teleløsnings- og nedbørsperioder	20 – 40 %
Ombygging av bruer på skogsbilveier	40 – 60 %
Skogsbilvei klasse 5 og traktorveier	20 – 30 %

9.5 Tilskudd til drift med taubane, hest o.a.

Det kan gis tilskudd til å drive fram skogsvirke med taubane, hest o.a. Statsforvalteren tildeler tilskuddsmidler til kommunen i hovedsak basert på skogsdrifter som er planlagt og meldt inn til kommunen året i forveien.

Kommunene har utarbeidet egne retningslinjer for søknader om tilskudd. For informasjon om krav til søknad, prioritering mellom tiltak og vilkår for tilskudd, samt andre forhold og forutsetninger, vises det til retningslinjene.

Følgende tilskuddsnivå brukes som retningsgivende ved fastsetting av tilskudd:

Tiltak	Tilskuddsnivå
Drift med tung taubane (kabelkran o.l.)	Inntil 100,- kr/ m ³
Drift med lett taubane (slepebane o.l.)	Inntil 80,- kr/ m ³
Drift med hest	Inntil 60,- kr/ m ³
Drift med vekslende driftssystem, f.eks. fløting og annen transport	Inntil 60,- kr/ m ³

10 Søknader og søknadsfrister NMSK

Det skal benyttes ulike søknadsskjemaer for de ulike tiltak, disse finnes på Landbruksdirektoratets nettsider www.landbruksdirektoratet.no. Søknadene sendes kommunen. For noen av ordningene kan det søkes elektronisk (*), alternativt må det søkes på aktuelle skjema:

- Utbetaling fra skogfond og søknad om tilskudd til skogkultur * (LDIR-909)
- Utbetaling fra skogfond og søknad om tilskudd til grøfting og gjødsling * (LDIR-910)
- Søknad om tilskudd til miljøtiltak i skog * (LDIR-911)
- Søknad om tilskudd til vegbygging (LDIR-903)
- Søknad om tilskudd til drift med taubane, hest o.a. (LDIR-916)

Søknadsfrister:

- Søknad om tilskudd til skogkultur: 20. november.
- Søknad om tilskudd til tettere planting som klimatiltak: 1. september og 25. november
- Søknad om tilskudd til gjødsling: 15. september
- Søknad om tilskudd til miljøtiltak: 1. oktober
- Søknad om tilskudd til vegbygging: 10. oktober (året før tiltaket)
- Søknad om tilskudd til drift med taubane, hest o.a.: 10 oktober (året før tiltaket)

10.1 Kommunal saksbehandling NMSK

Søknader om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK) behandles av kommunen i henhold til Lov om skogbruk og Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket.

Tilskudd til skogkultur endrer ikke bruken av arealet, og berører dermed ikke naturmangfold, jf. naturmangfoldloven (nml.) § 7. Dette innebærer at det ikke skal gjøres vurderinger etter nml. §§ 8 – 12. Alle søknader om tilskudd til skogsveier og miljøtiltak i skog vurderes etter naturmangfoldloven §§ 8 – 12.

Tilskudd til skogkultur utbetales til skogeiers skogfond. Grunnlag for tilskudd er innrapportert og registrert skogkulturarbeid i skogfondsystemet. Skjema «Utbetaling av skogfond og søknad om tilskudd til skogkultur» skal benyttes.

Det kan bare gis tilskudd til veier som er godkjent etter den til enhver tid gjeldende forskrift om planlegging og godkjenning av veier til landbruksformål. Utbetaling av tilskudd skjer primært på grunnlag av godkjent regnskap etter at tiltaket er ferdigstilt og resultatkontroll er gjennomført. Ved behov kan det imidlertid tillates utbetaling av tilskudd underveis i byggeprosessen basert på foreløpig regnskap og vurdering av arbeidet som er gjennomført.

11 Klagerett

Vedtak i søknad om tilskudd til miljøtiltak i jordbruket (SMIL) og søknad om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK) er enkeltvedtak som kan påklages, jf. forvaltningsloven kapittel 6.